

Infrastrukturdepartementet
i.remiss@regeringskansliet.se
i.e.remissvar@regeringskansliet.se
anna.m.carlsson@regeringskansliet.se

Yttrande om Affärsverket Svenska kraftnäts rapport Kontrollstation 2021

Ert dnr: I2021/03377

Bakgrund

Infrastrukturdepartementet har begärt att få Länsstyrelsens synpunkter på Affärsverket Svenska kraftnäts (SvK) rapport Kontrollstation 2021. Regeringen vill särskilt ha synpunkter på författningsförslagen och bedömningen av dessa. Länsstyrelsen lämnar följande yttrande.

Samma förslag presenteras delvis under flera rubriker i rapporten. Länsstyrelsen har valt att i möjligaste mån samla sina kommentarer till avsnitt 5 *Slutsatser och förslag* samt till bilagorna.

Sammanfattning

Länsstyrelsen delar SvK:s slutsats att införandet av regleringen för dammsäkerhet har stärkt utvecklingen av både dammägarnas arbete med dammsäkerhet och länsstyrelsernas tillsyn, men att det tar tid att få full effekt av arbetet. Länsstyrelsen anser därför att det är för tidigt att redan nu utvärdera och föreslå omfattande ändringar, exempelvis centralisering eller överlåtelse av dammsäkerhetstillsynen. Det är dock positivt att det föreslås en ytterligare kontrollstation 2026.

Länsstyrelsen avstyrker att SvK ska utreda frågan om överlåtelse och koncentration av dammsäkerhetstillsyn mellan länsstyrelser samt de föreslagna ändringarna i VÄS-strukturen i syfte att göra dammsäkerhet till ett eget sakområde.

Länsstyrelsen tillstyrker föreslagna ändringar i 10 kap 3 § FAPT och föreslagna ändringar om helhetsbedömningar i förordning om dammsäkerhet.

Yttrande

2.4.2 Konsekvensutredningar och dammsäkerhetsklassificering

SvK gör bedömningen att dammsäkerhetsklassificeringen i det närmaste är slutförd. Länsstyrelsen delar inte den uppfattningen,

eftersom den s k fas 4 fortfarande pågår. Inom fas 4 utreds vilka av de dammar som bara uppfyller det ena storlekskriteriet som skulle behöva konsekvensutredas samt vilka dammar som inte uppfyller något av kriterierna men som ändå skulle behöva konsekvensutredas.

5.1.2 Tillsynen

Länsstyrelsen anser att dammsäkerhetstillsynen fortfarande är under uppbyggnad, men att den har utvecklats mycket sedan klassificeringen genomfördes för bara några år sedan. Tillsynskompetens, samverkansformer och metodik tar tid att bygga upp och att implementera. Det är därför för tidigt att redan nu utvärdera och föreslå omfattande förändringar, exempelvis centralisering av dammsäkerhetstillsyn.

SvK gör bedömningen att dammsäkerhetstillsynen inte har skärpts i den omfattning som krävs för att uppfylla syftet med den nya regleringen. Det framgår dock inte tydligt vad SvK anser fattas för att dammsäkerhetstillsynen skulle vara att anse som tillräcklig.

Länsstyrelsen anser att detta vore bra att förtydliga och precisera, för att hjälpa och vägleda länsstyrelserna till bättre måluppfyllelse, innan frågor om överlåtelse och koncentration utreds.

5.1.3 Schablonavgifterna för dammsäkerhetstillsyn och länsstyrelsernas motprestation

Länsstyrelsen delar SvK:s bedömning att tillsynsavgifterna är av relevant storlek.

Länsstyrelsen delar inte SvK:s bedömning att dammsäkerhet bör utgöra ett eget sakområde för att länsstyrelsernas redovisning och rapportering av intäkter och verksamhetskostnader ska kunna genomföras. Länsstyrelsen utvecklar sin syn på detta under avsnittet Bilaga 2, nedan.

5.2 Förslag på författningsändringar och uppdrag

Regeringsuppdrag till Svenska kraftnät att utföra med bistånd av länsstyrelserna

Länsstyrelsen konstaterar att regeringen redan har gett SvK det föreslagna uppdraget utan att invänta remissinstansernas synpunkter. Synpunkter i frågan lämnas trots detta.

Länsstyrelsen har inga synpunkter på att SvK utreder behovet av dammsäkerhetskompetens eller övergripande arbetssätt för samordning av tillsynen.

Länsstyrelsen avstyrker däremot att SvK ska utreda frågan om överlåtelse av dammsäkerhetstillsyn mellan länsstyrelser. Möjlighet att överlåta tillsyn mellan länsstyrelser finns redan idag. Om och när

denna möjlighet ska användas måste dock beslutas av respektive berörda länsstyrelser.

Länsstyrelsen ser risker med att bryta ut tillsyn av dammsäkerhet från övrig tillsyn kopplad till en dammanläggning och överlåta till ett annat län. Det riskerar att försvåra samverkan och tillsyn i en mängd andra frågor. Detta riskerar i sin tur att skapa en försämrad helhetssyn, kunskapsluckor, otydlighet, stuprörseffekter och merarbete. Syftet och den tänkta vinsten med överlåtelse av dammsäkerhetstillsyn måste därför noggrant vägas mot de risker och andra konsekvenser som överlåtelsen medför. En sådan bedömning krävs för varje enskilt objekt där överlåtelse övervägs. Dessa bedömningar görs bäst i samverkan mellan berörda länsstyrelser.

Tillsyn kan samordnas mellan län utan att tillsynen behöver överlåtas. På sid 32 (näst sista stycket) skriver SvK att länsstyrelserna enbart i enstaka fall samordnat tillsynen mellan länen. Länsstyrelsen i Västmanland har tagit initiativ till samordning med länsstyrelserna i Örebro, Värmland och Dalarnas län gällande tillsyn för en kraftverksägare med dammar i samtliga dessa län. Samarbetet mellan länen har enligt länsstyrelsernas uppfattning fungerat mycket bra och bl a lett till utbyte av erfarenheter och kompetens mellan länen, liksom en likriktning av länsstyrelsernas bedömningar. Dessutom har det effektiviserat både länsstyrelsernas och dammägarens insatser när det gäller tillsyn. Denna form av samarbete ger redan flera av de vinster som en överlåtelse skulle kunna ge, utan potentiella negativa effekterna av överlåtelse. Länsstyrelsen ser positivt på att SvK utreder denna form av samarbete och hur den kan stärkas och spridas.

I Västmanland har frågan om dammsäkerhet och konsekvensutredning för kanaler varit aktuell. Kanaler skiljer sig något från andra dammar och kräver ett delvis annorlunda tänk. Med anledning av detta har de länsstyrelser som har kanaler aktuella för konsekvensutredning tagit initiativ till samarbete sinsemellan. Samverkan har framför allt inneburit utbyte av erfarenheter och kompetens via digitala möten. Detta har fungerat bra och varit värdefullt.

Författningsändring i miljötillsynsförordningen

Se synpunkter på bilaga 3.

Författningsändring i FAPT

Se synpunkter på bilaga 4.

Författningsändring i förordning om dammsäkerhet

Se synpunkter på bilaga 5.

Regeringsuppdrag till Svenska kraftnät om kontrollstation

Länsstyrelsen tillstyrker att en ny kontrollstation genomförs 2026 med föreslaget syfte. Fram till 2026 finns goda förutsättningar att tillsynen har utvecklats och gett önskvärda resultat.

Bilaga 2 - Förslag på ny VÄS-struktur

Länsstyrelserna har en gemensam styrning utifrån VÄS-koder och utgör en del av länsstyrelsernas interna styrning. Länsstyrelsens VÄS-förvaltning ligger på Länsstyrelsen i Örebro län. De hanterar slutligt frågor rörande VÄS för alla län.

Länsstyrelsen i Västmanlands län delar inte SvK:s bedömning att dammsäkerhet bör utgöra ett eget sakområde för att länsstyrelsernas redovisning och rapportering av intäkter och verksamhetskostnader ska kunna genomföras. Länsstyrelsen avstyrker därför förslaget. En genomlysning av om tillsynen har skärpts i tillräcklig omfattning kräver inte att dammsäkerhet utgör ett eget sakområde.

Dammsäkerhet är inte en egen typ av vattenverksamhet, utan en del av vattenverksamheten vid en damm eller ett vattenkraftverk.

Länsstyrelsen anser att det är olämpligt att införa ett synsätt som skiljer ut dammsäkerheten från övrig tillsyn på samma anläggning. Det är också en av anledningarna till att Länsstyrelsen inte anser att det är lämpligt att överlåta endast dammsäkerhetstillsyn på en anläggning till ett annat län.

Länsstyrelsernas VÄS-struktur innehåller redan koder som gör det möjligt att särskilja dammsäkerhetstillsynen från övrig tillsyn. De koder för övergripande planering, kompetensutveckling och övrigt arbete som finns för vattenverksamhet kan användas även för dammsäkerhet. Denna tid skiljs enkelt ut från motsvarande tid för andra vattenverksamheter genom att Länsstyrelsen redan redovisar allt dammsäkerhetsarbete på ett särskilt projekt. Även intäkterna från tillsynsavgifterna redovisas på detta projekt. Redovisning av intäkter och kostnader för dammsäkerhetsarbetet blir därför mycket enkel. Länsstyrelsen ser därför inget som helst behov av att ändra VÄS-strukturen.

Detta gäller i synnerhet om föreslagna ändringar i 10 kap 3 § FAPT genomförs, vilket ställer krav på länsstyrelserna att särredovisa intäkter och kostnader för dammsäkerhetstillsynen.

Bilaga 3 – Författningsförslag avseende tillsynsprogram i miljötillsynsförordningen

Länsstyrelsen tolkar SvK:s förslag som att det endast är dammsäkerhetsaspekterna som är tänkta att omfattas av tillsynsprogrammet. Detta vore rimligt och genomförbart, medan det skulle bli betydligt mer komplicerat om det vore hela verksamheten som omfattar en klassificerad damm som är tänkt att ingå.

Länsstyrelsen anser att den föreslagna skrivningen i 10 a § 4 p

behöver förtydligas och preciseras så att den endast avser dammsäkerhetstillsynen.

Det förefaller lite onödigt precist att i lagtext skriva ”tillsynsbesök och -möten”. Länsstyrelsen föreslår att lagtexten avgränsas till enbart begreppet ”tillsyn”, som omfattar både besök, möten och annan typ av kommunikation.

Bilaga 4 – Författningsförslag om redovisning av intäkter och kostnader i 10 kap 3 § FAPT

Länsstyrelsen tillstyrker föreslagna ändringar.

Bilaga 5 – Författningsförslag om helhetsbedömningar i förordning om dammsäkerhet

Länsstyrelsen tillstyrker föreslagna ändringar.

Länsstyrelsen delar SvK:s bedömningar i frågan. Det är positivt att det förtydligas att resultaten av helhetsbedömningarna ska redovisas till tillsynsmyndigheten, eftersom detta är en nödvändighet för tillsynen.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av vikarierande landshövding Ulrica Gradin med vattenhandläggare Ina Barkskog som föredragande. I den slutliga handläggningen har också vikarierande länsråd Åsa Halldorf och vattenhandläggare Anna Palm medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Så här hanterar Länsstyrelsen personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa finns på www.lansstyrelsen.se/dataskydd.